

24 februari 2017

Socrates: Wat goed en juist is leer je niet van het volk 5de eeuw v. C.

De filosoof Socrates kon mensen af en toe behoorlijk in verlegenheid brengen. Dat gebeurde ook bij Alcibiades, een jonge, aanstaand politicus. Alcibiades is daarom op het schilderij hierboven (links) afgebeeld met gebogen hoofd, vol schaamte.

Het gesprek ging zo:

Socrates: Hallo Alcibiades! Zo te zien gaat het wel goed met je. Een kruik wijn, een mooie vrouw, een lekker zacht berehuidje op de vloer. Zo zo, en jij wilt dus de politiek in.

Alcibiades: Jazeker.

S: Dan weet je dus wat goed en rechtvaardig is? Een goed staatsman moet immers weloverwogen besluiten kunnen nemen.

A: Nou en of. Dat ben ik ook van plan.

S: Heeft iemand je uitgelegd hoe je goed van kwaad kunt onderscheiden?

A: Nee, dat ging vanzelf. Als kind wist ik al wie er vals speelde en wanneer ik onrechtvaardig werd behandeld. Ik leerde het van mensen in het algemeen, van ons volk. Zo leer je toch ook de taal?

S: Dat heb je leuk bedacht, Alcibiades! Ja, bij taal zijn 'de mensen in het algemeen' het wel met elkaar eens. Je kunt een steen aanwijzen, zeggen "dit is een steen", en niemand zal dat bestrijden. Maar over recht en onrecht vechten mensen elkaar de tent uit. Hoe kun je dat dan leren van het volk?

A: Oei, je hebt me, ouwe Socrates.

S: Moet jij staatsman worden? Je wilt voor anderen zorgen en leiding geven, maar je hebt je eigen gedachten niet eens onderzocht.

A: Ach, het is toch simpel, ik hoef toch alleen maar te doen wat het voordeligste is voor Athene.

S: En wat is het verschil tussen goed en voordelig?

A: Voordelig is goed. Verrek, nou zijn we weer terug bij jouw vraag wat goed is. Je hebt gelijk, ik weet misschien nog niet zo veel.

Alcibiades schaamde zich waarschijnlijk niet zo diep als op het schilderij, maar hij gaf toe dat hij iets niet wist, en dat was volgens Socrates de eerste stap naar wijsheid.

Bronnen

Koolschijn, Gerard (1979). *Plato, schrijver*. Ooievaar, Amsterdam. Het gesprek tussen Socrates en Alcibiades, vertaald door Koolschijn op pp. 32-36, is hierboven door mij (LS) vrij weergegeven, maar volledig in overeenstemming met de inhoud.

Afbeelding

Henryk Siemiradzki (1873). *Socrates praat met zijn vriend Alcibiades*. Vrij van auteursrechten: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Henryk_Siemiradzki_002.jpg